

Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser

FOLKETINGET

UDDRAG AF KOMMENTERET DAGSORDEN EU-KONSULENTEN

Mødedato: Den 30. november 2011

Den 28. november 2011

INTERN NOTE

Thomas Fich (3611)
Anne Hedeager Bentsen

**Følgende dagsordenpunkter på Europaudvalgets møde er relevante for
Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser**

RÅDSMØDE (KONKURRENCEEVNE) DEN 5. DECEMBER 2011	2
<u>Rumdelen</u>	
13. Rumrådets retningslinjer om "rummets værdi og fordele for de europæiske borgeres sikkerhed	2
<u>Forskningsdelen</u>	
14. Rammeprogrammet for forskning og Innovation – Horizon 2020	3
15. Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013).....	5
a). Forslag til Rådets beslutning om Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013) – KOM(2011) 72.....	5
b) (Evt.) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner under Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013) - KOM (2011) 73.....	8
c) (Evt.) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner under Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013) - KOM (2011) 74.....	8
d) (Evt.) Forslag til Rådets forordning om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i indirekte aktioner under Euratom-rammeprogrammet og for formidling af forskningsresultater (2012-2013).	8

Punkterne forelægges til orientering.

Rumdelen

13. Rumrådets retningslinjer om ”rummets værdi og fordele for de europæiske borgeres sikkerhed

- Vedtagelse af retningslinjer

På rumrådsmødet forventes der vedtaget retningslinjer om værdien og fordelene ved rummet for de europæiske borgeres sikkerhed

Lissabontraktaten indførte en ny bestemmelse om rumpolitik, som bl.a. lagde o til et samarbejde med Den Europæiske Rumorganisation ESA.

Det polske formandskab har udkastet til retningslinjer fra Rumrådet om værdien og fordelene ved rummet for de europæiske borgeres sikkerhed. Der fokuseres på:

- at sikre **udvikling og udnyttelse af bæredygtige tjenester og infrastrukturer** for miljøovervågningsystemet **GMES** (General Monitoring for Environment and Security)
- **rumaktiviteters og ruminfrastrukturers sikkerhed og bæredygtighed** bl.a. med henvisning til kollisionsrisiko og vejrforholdene i rummet udgør en alvorlig trussel mod rumaktiverne
- **udforskning af rummet**, idet der bl.a. peges på fredelige mål, tilskyndelse til videnskabeligt fremskridt, stimulering af fremtidige opdagelser samt tackling af globale udfordringer.

I den forbindelse opfordres der bl.a. til fortsatte drøftelser om en international adfærdskodeks for aktiviteterne i det ydre rum samt drøftelser på europæisk plan og med internationale partnere om en strategi efter 2020.

Regeringen støtter generelt et øget fokus på nytteværdien af ruminfrastruktur og rumsystemer i forhold til løsning af samfundsmæssige udfordringer. Endvidere anerkendes rumsystemers værdifulde bidrag til klimaovervågning. Regeringen støtter, at Kommissionen i samråd med interessenter skal foreslå en organisatorisk ramme, styring og oprettelse af de planlagte operationelle tjenester samt fastlægger en passende datapolitik produceret af GMES-tjenesterne og data indsamlet gennem GMES-infrastrukturen.

Sagen er ikke tidligere forelagt for **Europaudvalget**.

Forskningsdelen

14. Rammeprogrammet for forskning og Innovation – Horizon 2020

- *Udveksling af synspunkter*
- *Forslaget om Horizon 2020 fremsættes med hjemmel i TEUF art 172 og art 182 og skal behandles af Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.*
- *Forslag om Horizon 2020's særprogram fremsættes med hjemmel i TEUF art 172 og 182 stk. 4, og skal vedtages af Rådet efter høring af Europa-Parlamentet. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.*
- *Forslaget om regler for deltagelse fremsættes med hjemmel i art 173, 183 og 188 og skal behandles af Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.*
- *Forslaget om Euratom-rammeprogrammet fremsættes med hjemmel i art 7 og 10 i Euratomtraktaten og skal vedtages af Rådet med enstemmighed.*

På rådsmødet ventes Kommissionen at præsentere sit forslag til Horizon 2020, efterfulgt af en udveksling af synspunkter.

Kommissionen forventes ultimo november at fremlægge sit forslag til et kommende **7-årigt rammeprogram om forskning og udvikling**, som bærer navnet "Horizon 2020". Pakken omfatter fire retsakter, nemlig

- et rammeprogram
- et særprogram
- et separat forslag for de dele, der vedrører Euratomtraktaten
- regler for deltagelse.

Horizon 2020 er et **led i Europa 2020-strategien**, der identificerer forskning og innovation som centrale mål til at opnå intelligent, bæredygtig og inkluderende vækst. Udspillet følger op på Kommissionen grøn bog fra februar 2011, som lagde op til en fælles strategisk ramme for EU-finansiering af forskning og innovation. Forhandlingerne om Horizon 2020 vil ligge tæt op af forhandlingerne om EU's Flerårige Finansielle Ramme for 2014-2020.

Forslaget for rammeprogrammet for Horizon 2020 skal dække aktiviteter som forskning, teknologisk udvikling, demonstration og innovation, inklusive spredning og udnyttelse af resultater. Programmet har tre strategiske mål, Excellent videnskabsbase, Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer og Tackling af samfundsmæssige udfordringer.

Forslaget til særprogrammet beskriver varighed, formål, budget, finansieringsinstrumenter, regler for deltagelse og monitorering, der alle er en refleksion af hovedafgørelsen om Horizon 2020. Særprogrammet indeholder ligesom rammeprogrammet tre indsatser:

- **'Excellent videnskabsbase'** som indeholder fire overordnede aktivitetsområder: Det Europæiske Forskningsråd, som skal støtte forskerinitieret grundforskning inden for alle discipliner, Skabelsen af radikalt fremtidige og nye teknologier gennem forskerinitieret tilgang baseret på høj-risiko nye ideer, 'Marie Curie-aktioner' som skal sikre optimal udvikling og dynamisk udnyttelse af EU's intellektuelle kapital og en europæisk forskningsinfrastruktur.
- **'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer'**, som indeholder tre aktivitetsområder: Lederskab i muliggørende og industrielle teknologier, Adgang til risikofinansiering og Innovation i SMV'er.
- **'Tackling af samfundsmæssige udfordringer'**. indeholder seks samfundsmæssige udfordringer; 'Sundhed, befolkningsmæssige forandringer og velvære', 'Fødevarer, bæredygtigt landbrug og bioøkonomi', 'Sikker, ren og omkostningsdygtig energi', 'Intelligent, grøn og integreret transport', 'Klima, ressourceeffektivitet inklusive råstoffer' og 'Inkluderende, innovative og sikre samfund'.

Dertil kommer et særskilt program, som dækker de direkte aktioner under det Fælles Forskningscenter.

Rammeprogrammet indeholder også en række finansieringsinstrumenter, herunder:

- Støtte til forskning og innovation
- Støtte til uddannelse og mobilitet
- Støtte til medfinansiering af programmer
- Instrumenter til støtte af ledsageforanstaltninger
- Lånefinansiering og egenkapitalfinansiering

Forslaget til Euratom-rammeprogrammet for 2014-2018 skal have tre gensidigt forstærkende strategiske mål: Det skal forbedre den nukleare sikkerhed, det skal fremme strålingsbeskyttelse, og det skal bidrage til den langsigtede afkarbonisering af energisystemet på en sikker og effektiv måde.

Ifølge Kommissionens forslag til Den Flerårige Finansielle Ramme for 2014-2020 er der afsat **80 mia. Euro**. til Horizon 2020.

For en nærmere gennemgang af forslaget henvises til regeringens samlenotat.

Regeringen finder, at rammeprogrammet kan yde et vigtigt bidrag til realiseringen af EU2020-strategien, og hilser det velkomment, at rammeprogrammet i højere grad sigter mod at styrke koblingen mellem forsknings- og innovationsaktiviteter. Regeringen vil efter høringen om forslaget fremlægge en mere detaljeret holdning.

Sagen er ikke tidligere forelagt **Europaudvalget**.

Forslaget om EU's Flerårige Finansielle Ramme for 2014-2020 er gennemgået i [EU-note af 10. august 2011](#).

15. Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013)

a). Forslag til Rådets beslutning om Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013) – KOM(2011) 72

- *Politisk aftale*
- *Forslaget har hjemmel i navnlig artikel 7 i Euratomtraktaten og vedtages af Rådet med enstemmighed.*

Under forudsætning af at Rådet og Parlamentet når til enighed om en budgetaftale, vil der på rådsmødet blive indgået en politisk aftale om forslaget.

Hovedformålet med rammeprogrammet er at sikre, at den EU-finansierede forskning på disse områder videreføres i yderligere to år på linje med de aktiviteter, der er blevet gennemført i perioden 2007-2011.

Rammeprogrammet er en del af en lovgivningspakke, som indeholder forslag til afgørelser om selve rammeprogrammet, to særprogrammer (for direkte og indirekte aktioner) og deltagelsesregler.

Programmet dækker også konstruktionen af **ITER** (den internationale forsøgsreaktor vedr. fusion), det ledsagende (fusionsenergiforsknings-) program samt aktiviteter vedrørende fission og strålingsbeskyttelse, foruden Det Fælles Forskningscenters direkte aktioner vedrørende nuklear sikkerhed.

De generelle mål for rammeprogrammet er:

- På fusionsområdet at udvikle en teknologi for en sikker, bæredygtig og miljømæssigt forsvarlig og økonomisk levedygtig energikilde;

- På fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) at fremme sikkerheden samt ressource- og omkostningseffektiviteten inden for nuklear fission og anvendelser af stråling inden for industri og lægevidenskab og at fremme nuklear sikkerhed (nuklear sikkerhedskontrol, ikke-spredning, bekæmpelse af ulovlig handel og nuklear eftersporning).

De vigtigste aktiviteter på fusionsområdet er:

- Virkeliggørelse af ITER: Fokus på forvaltning og styring af den internationale såvel som den europæiske ITER-organisation. Levering af europæiske komponenter til konstruktionen af ITER.
- FoU til forberedelse af ITER's drift: Et målrettet fysik- og teknologiprogram til at benytte fusionsforskningsprojektet JET (Joint European Torus) og andre ITER-relevante anlæg med magnetisk indeslutning.

ITER

De oprindelige budgetbevillinger til forskning på det nukleare område i den flerårige finansielle ramme for 2009-2013 har vist sig utilstrækkelige på grund af markant højere udgifter til ITER-grundforskningsprojektet.

Rådet accepterede den 12. juli 2010 de øgede finansieringsbehov for ITER og fastsatte en række retningslinjer for omkostningsbegrænsning, herunder ikke mindst at ITER designet fremover skal følge budgettet og ikke omvendt.

Rådet traf samtidig beslutning om en øvre grænseværdi på 6,6 mia. euro for det europæiske bidrag til konstruktionen af ITER indtil 2020, hvor den grundlæggende maskine forventes at være klar.

Rådet gav her desuden Kommissionen mandat til at støtte vedtagelsen af ITER-grundscenariet, som blev vedtaget på det ekstraordinære møde i ITER-rådet den 28. juli 2010.

Det blev i forbindelse med forberedelsen af rådsmødet i november 2010 konstateret, at merfinansieringsbehovet kunne reduceres fra 1,4 mia. euro til 1,3 mia. euro, som primært skal gå til konstruktionen af bygningerne, herunder reaktorbygningen. Dette merfinansieringsbehov på 750 mio. euro i 2012 og 550 mio. euro i 2013 er indarbejdet i Kommissionens forslag.

De vigtigste aktiviteter på fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) er:

- Deponering af radioaktivt affald i undergrunden: Forskning relateret til dyb geologisk deponering af brugt brændsel og langlivet radioaktivt affald. Støtte til udvikling af en fælles europæisk holdning til centrale spørgsmål i forbindelse med håndtering og bortskaffelse af affald.
- Reaktorsystemer: Forskning med henblik på at underbygge en sikker, effektiv og mere bæredygtig drift af alle relevante reaktorsystemer (herunder brændselskredsløbsanlæg), som er i brug eller under udvikling i Europa, herunder affaldshåndteringsaspekter, som f.eks. separation og om-

dannelse af langlivet affald til kortlivet i forbindelse med brændstokkedsløbet.

- Strålingsbeskyttelse: Forskning med henblik på at kunne vurdere risikoen ved lave strålingsdoser, medicinske anvendelser og håndtering af uheld for at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for et robust, retfærdigt og socialt acceptabelt beskyttelsessystem, som ikke i unødvendigt omfang begrænser den nyttige og udbredte anvendelse af stråling på det medicinske område og i industrien.

Derudover foreslås de nukleare aktiviteter på Det Fælles Forskningscenter (Joint Research Center – JRC) at fortsætte i 2012 og 2013. Det drejer sig primært om:

- Håndtering af radioaktivt affald og virkningen på miljøet.
- Nuklear sikkerhed: Forskning i såvel eksisterende som nye brændselskredsløb og i reaktorsikkerhed for nuværende reaktorer i EU og reaktorsikkerhed for nye innovative reaktorsystemer.
- Nuklear sikring, herunder indsamling af miljøprøver og integrerede kontrolforanstaltninger samt forebyggelse af spredning af nukleart og radioaktivt materiale i forbindelse med ulovlig handel af disse materialer, herunder nuklear eftersporing.

Europa-Parlamentet har den 17. november 2011 udtalt, at der på baggrund af ulykken på Fukushima-atomkraftværket i Japan i marts 2011 er behov for yderligere forskning inden for sikkerhed i forbindelse med nuklear fission for at forsikre EU's borgere om, at sikkerheden på de nukleare anlæg i EU fortsat opfylder de højeste internationale standarder.

Parlamentet anfører bl.a., at maksimalbeløbet for gennemførelse af rammeprogrammet i 2012 - 2013 skal være 2,1 mia. euro.

Parlamentet accepterer Kommissionens forslag til budget for fissionsforskning og strålingsbeskyttelse på 118,2 mio. euro og budgettet for Det Fælles Forskningscenter på 233,2 mio. euro. Parlamentet ønsker således, at fusionsforskningen reduceres med 460, mio. euro.

Regeringen støtter fusionsforskningen, herunder ITER, og vil arbejde for at finansieringen i 2012 og 2013 sker ved et miks af finansieringsmuligheder, der i videst muligt omfang friholder danske prioriteter, og at der samtidig sikres en effektiv omkostningskontrol og en realistisk tidsplanlægning for projektet, jf. mandatet fra Europaudvalget forud for Økofin-rådsmødet den 12. juli 2010 og den 11. november 2010.

Hvad angår fissionsforskningen, er regeringen skeptisk over for investeringer i nye reaktorsystemer og mener generelt, at budgetmidlerne bør koncentreres om sikkerhed og affaldshåndtering i forbindelse med eksisterende reaktorer samt om strålingsbeskyttelse.

Sagen har været forelagt **Europaudvalget** til forhandlingsoplæg flere gange, senest den 19. maj 2011, hvor Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre ytrede sig imod forhandlingsoplægget.

- b) **(Evt.) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner under Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013) - KOM (2011) 73**
- c) **(Evt.) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner under Euratom-rammeprogrammet for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013) - KOM (2011) 74**
- d) **(Evt.) Forslag til Rådets forordning om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i indirekte aktioner under Euratom-rammeprogrammet og for formidling af forskningsresultater (2012-2013).**

- *Politisk aftale*
- *Forslaget har hjemmel i navnlig artikel 7 i Euratomtraktaten og vedtages af Rådet med enstemmighed.*

Under forudsætning af at Rådet og Parlamentet når til enighed om en budgetaftale, vil der på rådsmødet blive indgået en politisk aftale om forslagene.

Kommissionens forslag vedrører – i lighed med forslaget om selve rammeprogrammet, som er beskrevet under pkt. 15a - en 2-årig forlængelse af de nuværende to særprogrammer og den nuværende forordning om deltagelsesregler mv. (2007-2011).

For en nærmere gennemgang af punkterne henvises til regeringens samlenotat.

Med venlig hilsen
Thomas Fich
& Anne Hedeager Bentsen